

MÜ'09

Maailm Eestis. Eesti maailmas – HARIDUSEST

Joonas Pärenson

Eestis on 34 kõrgkooli, mis moodustavad 0,8% kõikidest Euroopas tegutsevatest kõrgkoolidest. Eestis oli 2008/09 õppeaastal 68 364 üliõpilast, kes moodustavad 0,2% kõikidest Euroopa üliõpilastest.

Eesti on maailma ja ka Euroopa mõistes mikroriik. Isegi Euroopa tasemel tehtavad muudatused kajavad meil mitmekordselt vastu, kuna puudub vajalik ressursipuhver – kui Euroopa (sh maailma) suurriigid võivad endale lubada ressursside raiskamist, siis eestisugusel riigil on vaja olla efektiivne ning saavutada maksimaalne võimalik tulem minimaalsete vahenditega. Eestil pole võimalik raisata inimressurssi, vaid me peame seda erakordselt hoolikalt hoidma ning arendama.

Seega täna, olles ühe kümnendi lõpul ei saa me enam rääkida kitsalt Eesti kõrgharidusruumist, vaid peame vaatama seda kõike palju laiemas kontekstis. Sellised märksõnad nagu: akadeemiline ränne, välisõppejõud, rahvusvahelised ühisõppekavad, suhtlemine välisüliõpilastega – kõik need muudavad traditsioonilist kõrgharidust rahvusvahelisemaks ning pakuvad kohalikele üliõpilastele võimalusi, millest vaid mõni aasta tagasi osati ainult unistada. Maailma mõju Eestis on tunduvalt suurem, kui me seda arvatagi oskame.

Kevadel avaldati ülikoolide pingeread ning need tekitasid üsna palju kõneainet. 100 maailma parima ülikooli pingereas on Euroopa ülikoole vähem kui 10%.

Võitlus maailmatasemel “parimate ajude” eest on juba suure hooga käima läinud ning teatud olulised otsused ka Euroopa tasandil ära tehtud. Üks hea näide on siinkohal tulevase Euroopa Tehnikainstituudi loomine, mis hakkab koondama parimat osa Euroopa arendus- ja innovatsioonipotentsiaalset. Reaalsuses tähendab see seda, et Euroopa poolne kõrgharidusse suunatav raha, mida täna jagatakse paljude riikide vahel (sh Eestile), hakkab edaspidi suunduma vaid taolitesse kõrghariduskeskustesse.

Kas järgmisel kümnendil võib hakata rääkima erinevatest kõrgharidusasutustest: tippülikoolid (keskused), rahvusülikoolid ning rakenduskõrgkoolid? Rahvusülikooli rolliks jääks eelkõige pakkuda tasuta riigikeelset kõrgharidust.

Viimasel Euroopa haridusministrite kohtumisel Leuvenis 2009 leiti, et aastaks 2020 peavad olema 20% üliõpilastest mobiilsed. Mida see tähendab Eesti jaoks? Massiline Eestist väljaränne? Välisriikide ülikoolide vahelised ühisõppekavad?

Kas oleme sabas sörkjad või eestvedajad? Mida saame teha? Kõigest sellest juba lähemalt Metsaülikoolis.